

кримінальної юстиції: монографія / Шепітько В.Ю. та ін.; ред.: Шепітько В.Ю., Журавель В.А. Харків, 2017. Підрозд. 3.2. С. 122-137. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14664/1/Shepitko_Avdeeva_122-137.pdf.

3. Білоус В.В. Актуальні криміналістичні рекомендації із застосування технічних засобів для фіксування шкоди, завданої Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Проблематика документального оформлення, визначення шкоди та відшкодування збитків, завданих Україні та її громадянам внаслідок збройної агресії Російської Федерації: наук.- практ. конф. (Харків, 22.06.2022). Харків, 2022. С. 47-54. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19680/1/Bilous_47-54.pdf.

4. Клименко Н.І., Купрієвич О.А. Міжнародне співробітництво судово-експертних установ (2015) 4 *Вісник кримінального судочинства* (дата звернення: 29.04.2024).

5. Міжнародна діяльність (Київського науково-дослідного інституту судових експертиз) URL: <https://kndise.gov.ua/mizhnarodna-diyalnist/> (дата звернення: 29.04.2024).

6. XVII Міжнародний конгрес «Криміналістика та судова експертологія: наука, навчання, практика» (Criminalists Congress) (дата звернення: 29.04.2024).

УДК 343.98(043.2)

Сорока Д.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Панова О.О., д.ю.н., професор

ПЕРСПЕКТИВИ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Криміналістика як наука розвивалася поступово. На цей розвиток впливали стан науково-технічного прогресу, реформи кримінального та кримінального процесуального законодавства, а також реформи у системі судових, правоохоронних органів і судово-експертних установ. Тому цілком логічно, що структура криміналістичної науки протягом свого становлення та розвитку зазнавала певних змін [1].

Особливої уваги заслуговує питання сучасного стану та тенденцій розвитку криміналістичної техніки, як розділу криміналістики. Це пов'язано з тим, що напрацювання та досягнення цього розділу мають велике і насамперед практичне значення як для оперативних працівників, слідчих, інспекторів-криміналістів, слідчих суддів, захисників, так і для судових експертів. Тобто результати цього розділу криміналістичної науки активно використовуються під час досудового розслідування та судового розгляду, а також у процесі реалізації судово-експертної

діяльності, зокрема під час проведення судових експертиз [3, с. 48–49].

Виникнення криміналістики як системи знань зумовлено соціальним завданням держави щодо розробки сучасних прийомів, засобів і методів боротьби зі злочинністю. Тому, криміналістика, повинна реагувати на зміни у злочинності, її характер, появу нових видів і способів вчинення злочинів.

Таким чином, під час розробки відповідних технічних засобів і прийомів їх застосування повинні використовуватися новітні досягнення інших наук. Тому криміналістична техніка повинна забезпечувати правоохоронців та судових експертів технічними засобами та методами їх застосування, які мають відповідати сучасним досягненням науки і техніки.

Однак, на жаль, сучасний стан вітчизняної криміналістичної техніки є незадовільним, оскільки значна її частина залишається на рівні досягнень «радянської науки». Більше того, ситуація складається таким чином, що окремі практичні підрозділи оснащені сучасними технічними засобами і використовують їх у своїй діяльності, особливо ті, що надавались в рамках міжнародного співробітництва. А у криміналістичній техніці як розділі криміналістики відсутні рекомендації щодо використання таких засобів у кримінальному провадженні та судово-експертній діяльності. Це означає, що фактичне техніко-криміналістичне забезпечення правоохоронних органів та судово-експертних установ знаходиться на вищому рівні, ніж відповідний науковий розвиток вітчизняної криміналістичної науки.

Як приклад, у рамках викладання дисципліни «Криміналістика» при підготовці фахівців у сфері досудового слідства майбутніх «професіоналів» навчають користуватися застарілими технічними засобами, а сучасні розробки ігнорують [3, с. 49].

Зокрема, результати біометрії активно використовуються у кримінальних розслідуваннях у всьому світі. Це пояснюється тим, що за допомогою біометричних даних можна з максимально можливою достовірністю встановити особу правопорушника та його причетність до вчинення протиправного діяння, що розслідується. Так, В.П. Захаров наголошує на можливості та необхідності використання результатів біометрії в діяльності правоохоронних органів та визначає біометричні дані як параметри особи, які встановлюють подібність/відмінність між людьми та відрізняють одну конкретну фізичну особу від багатьох інших [2, с. 486].

На жаль, останні досягнення біометрики не були впроваджені в українську криміналістичну техніку. Як наслідок, криміналістичні технології не відображають особливостей збору та дослідження генетичного матеріалу особи (генетичної характеристики особи – ДНК-профілю).

Існує два основні шляхи розвитку криміналістичної техніки: по-перше, найпростіший шлях - доповнення криміналістичної техніки таким вченням, як генотипоскопія (учення про генетичні ознаки людини й ідентифікацію особи за ними); по-друге, варто виокремити у структурі криміналістичної техніки такий підрозділ, як біометрія, та включити до його складу дактилоскопію (це розділ криміналістики, який займається дослідженням конфігурації папілярних ліній на пучках пальців рук із метою встановлення ідентичності), ДНК-профілювання (генетична ідентифікація особи), габітологію (це галузь криміналістичної техніки, що включає систему теоретичних положень про зовнішні ознаки людини та сукупність методів і науково-технічних засобів, які забезпечують збирання, дослідження і використання цих ознак для ототожнення особи) та одорологію (систему знань про запахи та запахоносії і науково обґрунтованих прийомів, технічних засобів, рекомендацій з виявлення, аналізу, вилучення та зберігання запахових слідів з метою подальшого їх використання в кримінальному судочинстві) тощо.

Крім відсутності в криміналістичній техніці рекомендацій щодо засобів, способів і методів збирання та дослідження генетичних ознак людини при виявленні, розкритті та розслідуванні злочинів, стан криміналістичної техніки як розділу криміналістики є незадовільним і через те, що інші її структурні елементи містять застарілі рекомендації і при цьому, не враховуються новітні досягнення науки та техніки. Зокрема, у дактилоскопії не розроблено алгоритм безконтактного дактилоскопіювання осіб за допомогою сканерів, наприклад портативних, а в габітології не визначено методи дослідження особливостей людини, таких як сканування сітківки ока та райдужної оболонки ока, 3D-моделювання зовнішності особи тощо [3, с. 49]. Тому розвиток криміналістичної техніки полягає не лише в перегляді її структури, а й в оновленні та вдосконаленні розроблених криміналістичних технічних засобів, методів і алгоритму збирання та дослідження слідів кримінального правопорушення. При цьому, важливим є використання результатів науково-технічного прогресу та передового досвіду національних і міжнародних правоохоронних та судово-експертних органів.

Отже, необхідно змінювати систему криміналістичної техніки та її зміст відповідно до реальних потреб правоохоронних органів та досягнень криміналістики, передового зарубіжного досвіду техніко-криміналістичного забезпечення кримінального провадження та сучасних досягнень науки і техніки.

Література

1. Журавель В.А. Система криміналістики: традиційні підходи та новаторські пропозиції. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 2 (89). С. 130–144.

2. Захаров В.П., Рудешко В.І. Біометричні технології у ХХІ столітті та їх використання правоохоронними органами: посібник. 2-ге вид., доп. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 492 с.

3. Пчеліна О.В. Сучасний стан і тенденції розвитку криміналістичної техніки як розділу криміналістики. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 26 бер. 2020 р.: у 6-и ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 2. С. 48–50.

УДК 343(043.2)

Стужук С.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКІ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я

Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я людини залишається однією з суттєвих проблем сучасної України. При цьому, проблемою є не лише вчинення нетяжких, тяжких та особливо тяжких злочинів проти життя та здоров'я, а й кримінальних проступків, адже саме їх вчинення можна вважати своєрідним каталізатором до зростання нетяжких, тяжких та особливо тяжких злочинів проти життя та здоров'я. Слід зазначити, що у випадку непокараності за вчинення кримінальних проступків, суб'єкт розуміє неефективність механізму кримінально-правової відповідальності, що у майбутньому може призвести до вчинення ним більш тяжких кримінальних правопорушень у вказаній сфері суспільних відносин.

У своїй дисертації вчена А.Г. Гаркуша вказує на значну зростаючу загрозу злочинності, яка останніми роками спостерігається на території України. Ці події вимагають негайних заходів з превентивної діяльності, адаптованих до нових викликів. Це пов'язано з політичними, економічними та правовими чинниками, які спричиняють збільшення соціальної напруженості та поширення нетипових для України форм злочинності, таких як тероризм, фінансування терористичних організацій, формування збройних груп, підготовка масових заворушень і порушень громадського порядку.

Основний Закон нашої держави визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю [2]. Вказану норму слід розглядати у двох аспектах. Взагалі, слід пам'ятати про «співмірність балансу» між захистом суспільства від кримінально-протиправних посягань, врахування позиції потерпілого при